

Akcija za ljudska prava

UPRAVNI SUD USVOJIO TUŽBU AKCIJE I PONIŠTIO RJEŠENJE MINISTARSTVA PRAVDE O ZABRANI PRISTUPA INFORMACIJAMA O STATUSU ISTRAGA U 14 SLUČAJEVA KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA

Nakon više od godinu dana pravne borbe za dobijanje informacija o istragama slučajeva kršenja ljudskih prava, i nakon što je Vrhovno državno tužilaštvo (VDT) dva puta odbilo da da bilo kakvu informaciju o tome, a Ministarstvo pravde prvi put poništilo, a onda se složilo sa takvom odlukom VDT, Akcija za ljudska prava dobila je oba spora pred Upravnim sudom.¹

Akcija za ljudska prava je tužila Ministarstvo pravde zato što se svojim naknadnim rješenjem (potpisao ministar Miraš Radović) složilo sa odlukom Vrhovnog državnog tužilaštva da odbije davanje bilo kakvih informacija o namjeravanim ili preduzetim radnjama u odnosu na procesuiranje 14 slučajeva: zlostavljanja pritvorenika ZIKS Spuž 1. septembra 2005. godine; prijetnji Aleksandru Zekoviću, istraživaču kršenja ljudskih prava i članu Savjeta za građansku kontrolu rada policije u Crnoj Gori u aprilu 2007. godine; prebijanja pritvorenice ZIKS Spuž, Vladane Kljajić, početkom septembra 2008. godine; navoda o mučenju pripadnika grupe SDA 1994. godine, koje je jedan od pripadnika grupe, Ibrahim Čikić, objavio u knjizi "Gdje sunce ne grije" 2008. godine; navoda o nezakonitoj primjeni mjera tajnog nadzora nad sudijama Višeg suda u Podgorici, zbog čega je za klevetu Ivice Stankovića osuđen novinar Petar Komnenić; ubistva Duška Jovanovića; napada na Jevrema Brkovića i ubistva njegovog tjelohranitelja Srđana Vojičića; prebijanja novinara Tufika Softića; navodi o djelovanju "fudbalske mafije" u Crnoj Gori novinara Mladena Stojovića, prebijenog u svom stanu u Baru u maju 2008; prijava veterinarske inspektorke Mirjane Drašković o korupciji na visokom nivou u oblasti izdavanja dozvola za uvoz hrane u Crnu Goru; proširivanja istrage u slučaju prebijanja (nažalost sada pokojnog) Aleksandra Pejanovića u pritvorskoj jedinici CB Podgorica i da li se sprovodi istraga po prijavama o zlostavljanju lica lišenih slobode u policijskoj akciji "Orlov let", zbog čega su već podnijete dvije predstavke Evropskom sudu za ljudska prava.

Usvojena je i naša tužba u vezi posebnog zahtjeva koji smo podnijeli u julu 2010, i u kojem smo pitali koje radnje je tužilaštvo preduzelo u slučaju zlostavljanja štićenika u JU „Komanski most“, i nestanka dvoje maloljetnih štićenika iz te ustanove, a na koji je tužilaštvo odbilo da odgovori dva puta.

Usvajajući tužbeni zahtjev, Upravni sud je u svojim presudama naveo da je cilj Zakona o slobodnom pristupu informacijama da obezbijedi javnost i otvorenost djelovanja organa i omogućiti ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja, čime se obezbjeduje nadzor javnosti nad organima koji vrše javna ovlašćenja. Sud je konstatovao da upravni organi (Vrhovni državni tužilac i Ministarstvo pravde) nisu dali relevantne razloge za uskraćivanje prava na pristup informacijama u ovim slučajevima, i naložio donošenje novih zakonitih rješenja po ovim zahtjevima. Podsjećamo, Vrhovni

¹ Zahtjevi, kao i tok postupka dostupni na sajtu Akcije: <http://www.hracion.org/?p=463>.

državni tužilac i ministarstvo pravde smatrali su, uglavnom, da bi davanje bilo kakvih informacija značajno ugrozilo istraživanje i procesuiranje krivičnih djela, naglasivši da je posebno sporno to što se traže podaci iz predkrivičnog postupka. Međutim, Upravni sud je primijetio da su se, u većini slučajeva, upravo tražili podaci o tome da li je uopšte pokrenut predkrivični postupak, tj. da li je državni tužilac učinio bilo šta da procesuiraju ove slučajeve.

KOMENTAR AKCIJE:

1. Ove presude su važan korak ka dobijanju informacija o tome šta je državno tužilaštvo preduzelo ili preduzima povodom navedenih ubistava, prebijanja, nestanaka i prijetnji smrću, pa se nadamo da Vrhovni državni tužilac neće dalje odugovlačiti da o tome obavijesti javnost.²
2. U međuvremenu, postoje ozbiljni razlozi za sumnju da je u svim ili gotovo svim navedenim slučajevima državno tužilaštvo propustilo da sprovede djelotvorne istrage, da je dopustilo da u nekima od njih dođe do apsolutne zastarjelosti krivičnog gonjenja, te da su državni tužioci na taj način zloupotrijebili službeni položaj, prekršili ljudska prava i doprinjeli utisku o nesposobnosti države da obezbijedi vladavinu prava.
3. Ohrabrujuće su sudske presude koje nedvosmisleno obavezuju državne organe da uvažavaju građane i obavijeste ih što čine u opštem interesu vladavine prava i zaštite ljudskih prava. Država obezbjeđuje vladavinu prava ako je sposobna da goni i kazni i svoje službenike kada postupaju nezakonito. Građanima mora biti omogućeno da se uvjere da država, odnosno njeno tužilaštvo, ispunjava taj zadatak.

Tea Gorjanc Prelević,
Izvršna direktorka Akcije za ljudska prava

² Podsjećamo da je Vlada u Akcionom planu za primjenu preporuka EU na predlog Akcije za ljudska prava uvrstila obavezu za Vrhovnog državnog tužioca i predsjednika Vrhovnog suda da sačine izvještaj o statusu istraga i presuda o nasilju prema novinarima do kraja juna. Međutim, naši zahtjevi za pristup informacijama odnosili su se kako na te, tako i na druge slučajeve.